

Informace o vývoji diskusí o výstavbě evropského pilíře protiraketové obrany (MD) a o případném umístění komponentu MD na území ČR (stav k 20. srpnu 2008)

Jednání expertních týmů ČR a USA o smlouvách k MD

Hlavní dohoda o zřízení radarové stanice Spojených států na území České republiky byla podepsána 8. července. Jednání o textu Dohody mezi ČR a USA o právním postavení ozbrojených sil USA přítomných na území ČR (tzv. **bilaterální SOFA**) jsou v závěrečné fázi. K vyřešení posledního sporného bodu (úprava daní), probíhají intenzivní konzultace. U Dohody mezi vládou ČR a vládou USA o spolupráci v oblasti protiraketové obrany (tzv. **Rámcová dohoda**) byla jednání o textu již ukončena a v současné době probíhají procedury vedoucí k jejímu podpisu.

Na expertní úrovni pokračují předběžné konzultace mezi MO ČR a MO USA týkající se technických otázek výstavby a provozu radarové stanice. V případě ratifikace smluv souvisejících s radarovou stanicí budou výstupy z těchto expertních jednání sloužit jako podklady pro nezbytné implementační dohody vyplývající z těchto smluv.

Ve dnech 2. - 4. září se ve Washingtonu uskutečnil úvodní kolo konzultací v rámci **Strategického dialogu**, jenž byl ustaven mezi ČR a USA v souvislosti se zapojením ČR do projektu protiraketové obrany USA. Obsahem dialogu budou konzultace týkající se obranné a bezpečnostní spolupráce. V otázce MD se mj. očekává dialog nad jednotlivými dokumenty, které ČR a USA sjednávají v souvislosti s umístěním radarové stanice USA v ČR (viz. červencová zpráva).

Aktuální vývoj polsko-amerických jednání

Dne 13. srpna se ve Varšavě uskutečnilo další kolo polsko-amerických vyjednávání. Jednání již vedl ministr zahraničních věcí Radosław Sikorski poté, co premiér Donald Tusk odvolal dne 11. srpna z funkce náměstka ministra zahraničních věcí a hlavního vyjednavče v otázce protiraketové obrany Witolda Waszczykovského. Oběma stranám se podařilo vyřešit otázku zvýšení bezpečnostních záruk pro Polsko v souvislosti s umístěním protiraketové základny na polském území. Následující den parafovali náměstek ministryně zahraničních věcí USA a hlavní vyjednavče za americkou stranu John Rood a státní tajemník polského MZV Andrzej Kremer **dohodu o umístění prvku americké protiraketové obrany na území Polské republiky**. Dne 20. srpna dohodu slavnostně podepsali ministři zahraničí USA a Polska Condoleezza Rice a Radosław Sikorski. Dohoda nyní podléhá souhlasu Parlamentu Polské republiky a následně ratifikaci polským prezidentem.

Na základě dohody by mělo být v severním Polsku umístěno 10 interceptorů k ničení balistických střel dlouhého doletu a mezikontinentálních balistických střel v jejich střední fázi letu. Obě země se v dohodě zavazují k úzké vojenské a další spolupráci pro případ ohrožení třetí stranou. Podobně jako v případě Hlavní dohody mezi Českou republikou a Spojenými státy představuje tento závazek jednoznačnou záruku ochrany hostující země před útokem třetí strany.

Druhým vyjednaným dokumentem je (právně nezávazná) **politická deklarace**, která definuje (I) politicko-vojenskou spolupráci, (II) spolupráci v oblasti protivzdušné obrany, (III) sdílení informací a (IV) obranou spolupráci a spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje. Součástí spolupráce v oblasti protivzdušné obrany je i fázové rozmístění baterie systému protivzdušné

obranu Patriot se schopností zásahu proti balistickým střelám krátkého doletu. Obsluhu baterie s celkem 96 střelami má tvořit 120 vojáků, včetně školícího personálu. Komplex baterie by měl být trvale umístěn na severovýchodě Varšavy od roku 2012 s tím, že v případě potřeby může být přemístěn do ohniska případného konfliktu i mimo území Polska. Deklarace rovněž ustavuje nový konzultační mechanismus, který však neznamená kvalitativní změnu na úrovni strategických vztahů.

Další polský požadavek, modernizace polské armády, bude předmětem pokračujících vyjednávání na úrovni plánovacích skupin, které by se měly sejít koncem srpna. Na samém začátku je naopak vyjednávání o textu smlouvy o právním postavení amerických vojáků na území Polska (obdoba **bilaterální SOFA** mezi ČR a USA). Polská strana zatím předložila svůj první protinávrh.

Jednání v NATO

V Severoatlantické alianci v srpnu probíhala pravidelná každoroční přestávka. K plnění zadání bukurešťského summitu týkajícího se předložení opcí všezahrnující protiraketové architektury rozšiřující pokrytí evropským pilířem protiraketové obrany USA na celé území NATO se Severoatlantická aliance opět vrátí koncem srpna, kdy je naplánováno další zasedání klíčové Výkonné pracovní skupiny (EWG). Protiraketová obrana nebyla předmětem jednání ministrů zahraničních věcí zemí NATO dne 19. srpna.

Diskuse o rozpočtu MD na rok 2009 v Kongresu USA

Obranný rozpočet pro fiskální rok 2009 je nyní ve fázi, kdy většina legislativy byla projednána výbory v Senátu i ve Sněmovně reprezentantů a v září by měla být schválena v plénu. V dosavadním procesu schvalování rozpočtu na radarové zařízení evropského prvku protiraketové obrany USA schválil Senát Kongresu USA všechny rozpočtové požadavky, a to jak v autorizačním, tak v přidělovacím zákoně. K redukci došlo na straně Sněmovny reprezentantů.

V návaznosti na podpis Hlavní dohody o umístění radarové stanice na území ČR v Praze dne 8. července zástupci obou komor Kongresu USA navrhli **přijetí rezoluce oceňující tento krok mj. v kontextu NATO**. Návrh rezoluce současně konstatuje, že dohoda prohloubí bilaterální strategické vztahy mezi USA a ČR a může se stát významným příspěvkem k alianční kolektivní schopnosti proti současným a budoucím hrozbám balistickými raketami. V návrhu deklarace se dále uvádí, že ratifikace dohody Parlamentem ČR by byla vítaným krokem v procesu posílení vztahů s USA a podpořila by bezpečnostní cíle NATO. Na půdě Sněmovny reprezentantů inicioval rezoluci č. 1349 kongresman Mike Turner (R-OH). V Senátu prosazují rezoluci obdobného znění senátoři Jeff Sessions (R-AL), Ben Nelson (D-NE), Wayne Allard (R-CO) a Richard Lugar (R-IN). Zatím není zřejmé, zda se senátoři budou snažit o prosazení této rezoluce v plénu či zda ji budou navrhopvat jako dodatek k autorizační verzi zákona o obraně.

Návštěva vysokých představitelů USA v ČR

Dne 29. července přijal politický ředitel MZV Martin Povejšil **delegaci Kongresu USA ve složení Stephen F. Lynch (D-MA), Bob Inglis (R-NC) a Steve Kagen (D-WI)**. Předmětem rozhovoru bylo mimo jiné téma protiraketové obrany. Demokratický představitel Kongresu Stephen Lynch vyjádřil své přesvědčení o budoucí kontinuitě přístupu nové americké administrativy ve věci protiraketové obrany, a to i v případě vítězství

demokratického kandidáta. Podle jeho slov si jsou demokratičtí představitelé dobře vědomi politického rizika pro budoucnost transatlantických vztahů v případě opuštění projektu protiraketové obrany budoucí administrativou. Hrozba použití balistických raket je dle názoru kongresmana Lynche reálná a je třeba se jí postavit. Americká delegace rovněž ocenila způsob vedení jednání o Hlavní dohodě mezi ČR a USA a zmínila pozitivní reakci předních amerických firem na možnost spolupráce s českými firmami. Delegace na závěr přislíbila maximální možnou součinnost během zářijového strategického dialogu mezi Českou republikou a Spojenými státy.

Mezinárodní aktivity

Americko-izraelská spolupráce

Schůzka ministra obrany Roberta Gatese s jeho protějškem Ehudem Barackem dne 28. července předznamenala **významné posílení spolupráce USA a Izraele v oblasti protiraketové obrany**. Za účelem vytvoření účinné protiraketové obrany proti všem druhům ohrožení v regionu Blízkého východu Spojené státy přistoupily na žádost Izraele o posouzení možnosti umístit na izraelském území jeden až dva výkonné radary systému protiraketové obrany. Radar by měl fungovat v součinnosti s již existujícím izraelským protiraketovým systémem. USA rovněž souhlasily s poskytnutím dat ze satelitů DSP (Defence Support Programme Satellites), které zaznamenávají starty raket.

Koncepce zahraniční politiky RF

Protiraketové obraně se věnuje **nová koncepce zahraniční politiky Ruské federace**, která byla v červenci 2008 schválena prezidentem Dmitrijem Medveděvem. Vedle Vojenské doktríny a Koncepce národní bezpečnosti (oba dokumenty z roku 2000) se jedná o jeden z klíčových ruských koncepčních dokumentů. Podle koncepce Rusko např. "vystupuje proti jednostranným krokům v oblasti strategické protiraketové obrany, destabilizujícím mezinárodní situaci", avšak bez konkrétní zmínky o USA či evropském pilíři. V pasáži ke vztahům s USA pak RF uvádí, že důsledně usiluje o uzavření dohod s USA mj. k posíleným opatřením důvěry a transparentnosti týkajícím se protiraketové obrany.

Ukrajinská nabídka na účast v systému protiraketové obrany

Ukrajina dne 16. srpna prohlášením ministerstva zahraničních věcí oznámila, že je připravena dát k dispozici pro americký a případný alianční systém protiraketové obrany **radary včasného varování**, které dříve pro své účely využívala Ruská federace. RF v únoru 2008 vypověděla smlouvu s Ukrajinou o využívání tohoto zařízení pro své potřeby. Cílem tohoto kroku bylo přesunout všechna podobná strategická zařízení na ruské území a oslabení závislosti RF na jiným zemích.

Další íránský test

Dne 17. srpna Írán podle prohlášení svých představitelů úspěšně otestoval vynesení makety družice na oběžnou dráhu. Informaci o úspěšnosti testu však nebylo možné ověřit z nezávislých zdrojů. Schopnost vynášet užitečné zatížení do vesmíru by naznačovala výrazný pokrok ve zvládnutí konstrukce raketových technologií, který by mj. umožňoval sestrojít mezikontinentální balistickou střelu.